

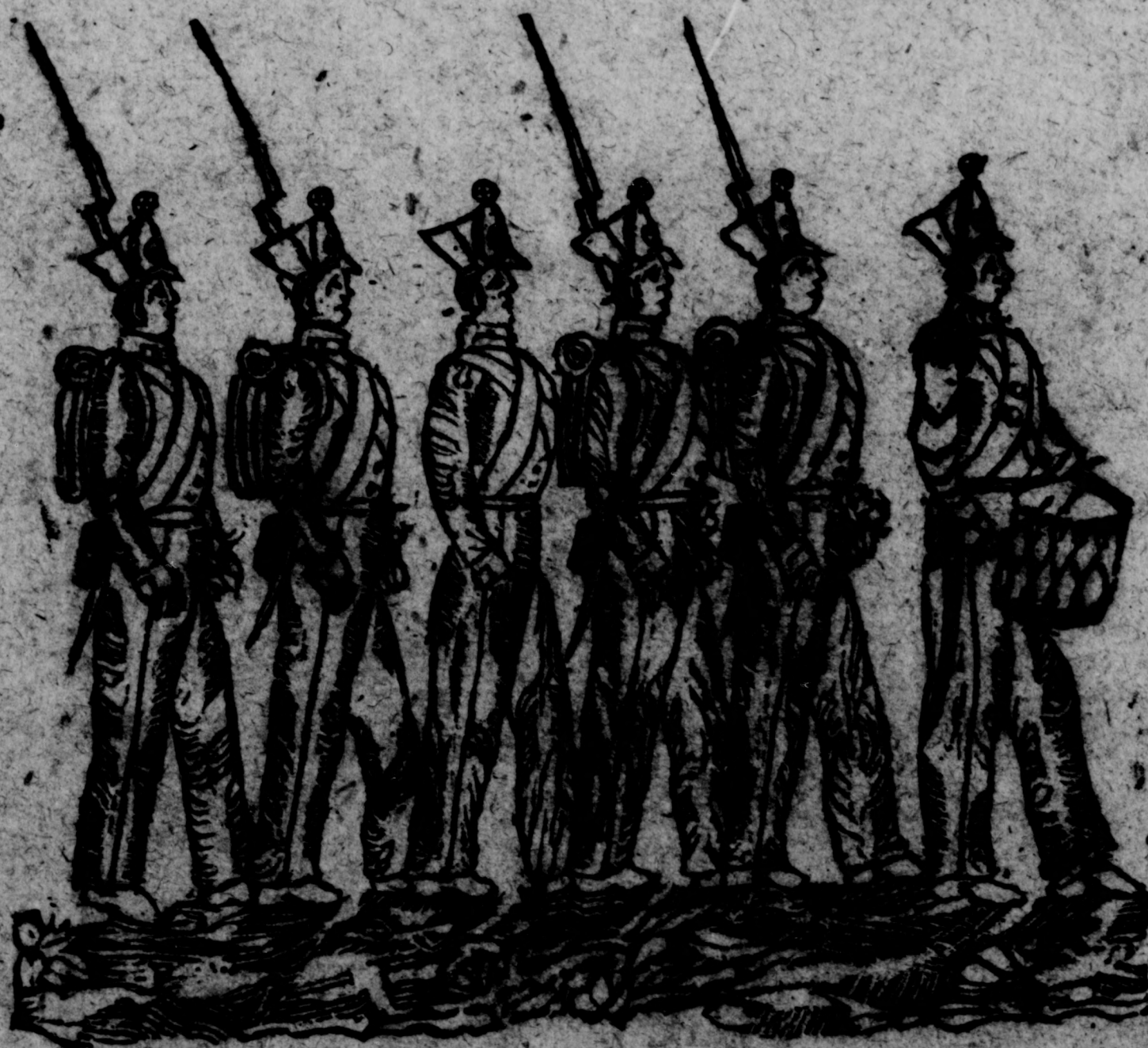
GS 1166

Berättelse

om

Korpral Stoltz,

som blef arkebuserad på Arwalla hed.

Köstar 2 R. Rigsbald.

Sjunges som: Det lyser ett blås både höst och vår
hvar ewiga qväll och hwart ewiga år.

eller: I torpstugans skymning satt nöden så blek
och skrämde små barnen i julqvällens lek.

På vägen som leder till Warola by,
steg dammet i ringlar mot himmelens sky;
och pilträdens löf jemte blommor och strå
wid dikena waggade tunga och grå.

Bewäringen kom. Och i spetsen gick främst
den spräcklige trumslagarn... han war förnämst...
Men får-stocken ängsligt till fötterna tog
wid första signal, som på trumman han slog.

"Det är", tänkte barnen med undran så full,
"bestämdt generalen med trumma af gull!"

Den stän ju mot solens förgyllande ljus
så klart såsom torntuppen stän på guds-hus.

"Åh, Stoltsen är med — och munderingen på ...
 "nej, kors, se hur grann!" ropte glädtigt de små.
 Och ankor och gäfs satte benen i gång,
 en flaxande för-trupp med skriande sång.

På planen wid dammen, der snöplogen står,
 skrek löjtnanten: halt! Och till vinklar och vrår
 den modiga swärmen i krigare-skick
 på jäntorna sköt mången tändande blick.

Här skulle från marschen man rasten en stund —
 och by-krogn öppnade swicka och sprund.
 De törstande gossarne swängde sig lätt
 med nummern på hatten i ståtlig respekt.

Och Stolts, en korpral, lite brunsteft på hyn
 och wacker och lång, ställde kossan från hyn;
 till fästmon han flög på tre qwarts permission:
 hon bodde helt nära hans torp der på mon.

Men knappt han till smedjan wid korsvägen hann,
 än Anna kom springande, utstörd och grann:
 hon skulle, tantänka, på gossarne se
 och Fredrik en "släng-köps" åtminstone ge.

"Halt, stanna!" skrek Stolts, och belåten och varm
 han slog omkring flickungens midja sin arm;
 och mildt, såsom asparnes windstilla lef,
 gaf hjertat sig lust i hans språkande smek.

Och hett brände solen, men hetare dock
 brann kärlekens glöd under frigsmannen rock ...
 "Nej, höger-om wänder er: Anna, jag tror
 "att än jag kan hinna en titt in till mor!"

Den gamla ej vidare sagt någonting,
 se'n Anna han gifwit begäfsning och ring;
 men nog hon förut lärat mot det ändå,
 fast han i sin "klofskap" ej aktat derpå.

"Jo, hon skulle trå efter fältwäbeln nu,
 "och bara af högfärd att kallas för fru!
 "Nej, jag känner tösen min bättre än så ...
 "att mig hon hör till, kan jag sätta mig på!"

För Stolts och hans jänta det redan lyst ut
 och bröllopet skulle, när mötet war slut,
 till midsommar firas med blommande ståt;
 och härom i samspråk de nu följdes åt.

Ett böshåll från vägen soldat-torpet låg ...
 Det torpet stod jemt för små gluttarnes håg:
 mor Stolts gjorde konstiga tupper af garn
 och kunde så wackra "passascher" för barn.

Och söt-apeln reste sig grenig och hög
 wid gasweln, dit humlegårds-snäret sig smög.
 Af pingstliljor stod der wid dörr'n en rabatt,
 och Westgöta wapen wid tak-listen satt.

Hit ställde trolofswade paret sin gång.
 På afstånd ljöd gamla-mors gnolande sång:
 hon sjöng på en psalm-wers med gudeligt sinn',
 och tänkte på son sin — när just han steg in.

"Gud signe dig, barn ... Men, hwad är det jag ser?
 "So, Anna — kontant Nä, så sätt er då ner!
 "Kors, nu skall wäl månen ett hste-lar bli,
 "När inte mam-sell snärtar swärmor förbi!

"Att Fredrik ej gick genom byn, förrän han
 "sagt gumman farwäl, nog jag tänkte minsann,
 "och tack skall du ha ... Men se, det wet jag wißt
 "att nu blir det ängsligt och illa som sist!"

"Ah, strunt, mor: j känner ju grannliga wäl
 'att jag håller å er af hela min själ!
 "Och Anna ser till er — och tro mina ord:
 'att rarare sonqwinna aldrig är spord!"

"Gud gifwe så wore" — och gumman sig tog
 en långsam pris snus på den suck, som hon drog —
 "Men du, Anna, det må ha i dig ändå
 "att rarare man har du ej kunnat få!

"Det wet jag att aldrig han gjort mig för när —
 "nej, titta nu bara, hur ståtlig han är ...
 "Nå nå, låra Anna, det allt kan bli godt,
 "när wäl inför presten hwarandra i fått!"

"Ja wars!" inföll jäntan, och slog så en knut
 på silkesduks-hucklet: hon nu wille ut.
 "J wet, mor, att aldrig jag illa har ment ...
 "Men, Fredrik — jag räds att du kommer för sen!"

Den ärlige Stolts sade gumman farwäl
 och gick så tillbaka, med fröjdefull själ,
 att åter med truppen marschera åstad;
 och Anna war också förtrolig och glad.

"Gud wet, du mitt socker, om jag kan stå ut
 "att bida och wänta tills mötet tar slut —
 "nog får du wäl komma och der helsa på?
 "Jag lofwar dig tös att du roligt skall få!"

"S pingst, ja . . om bara du dertill dig tål!
 och Anna slant från honom, hal som en ål.
 Till marsch strällde trumman. Bewäringen gick —
 men Stolts såg ej blicken, som fältwäbeln fick.

Och följande morgon, när solen stack opp
 och tjädrarne spelte i tallarnes topp
 mid elot af walhornens tonande fröjd,
 drog truppen framåt öfwer Billings höjd.

Från soliga klipporna wårfloden rann
 och daggen i buskarne gnistrande brann,
 och gofvarne sjöngo bland fjällen så gällt:
 "Carl Johan" beordrat oss, bröder, i fält!"

Men det regementet, som fordomdags tid
 togs in uti berget för kommande strid,
 helt säkert ej kände signalen igen:
 det sofwer der ostört till domedag än.

När längre det fram emot middagen led,
 då ryckte de in uppå Arwalla hed;
 och högre slog hjertat, när i en sekund
 de snöhwita tälten framglänste i rund.

Här blef det dock annat, hwar ewiga dag,
 än kneka och gå efter eget behag:
 nu höllos de warma i jemn exercis,
 att lära sig greppen på alla slags wis.

Men söndagen togo de skadan igen:
 — den frigsman ej duger, som ej har en vän —
 från Warnhem och Wing kommo jäntorna då
 i talrika flockar och helsade på.

Och pingst nu war inne. Till Stolts en lamrat
 förkunnande kom: "Se så, fram med traktat:
 "nu har du din tös här — i vårt kompani
 "jag såg henne nyss sno finurligt förbi."

"Kors, säger du det!" Och med waknande mod
 slog Stolts ifrån dansen, der tankfull han stod

och såg huru gofvarne, mangrant i ring,
med flickorna swängde sig lustigt omkring.

"Jag visste min tös skulle komma ändå —
"men hwart hon ta't vägen, jag kan ej förstå!"
Och hur han än sökte i vinklar och vrår,
fanns ej efter Anna det ringaste spår.

"S fältwäbelns tält? Nej, det wet jag förut!
"För tanken ditåt må jag just weta hut!"
Men Stolts trädde in — och en syn han der såg:
hans fästmo i famnen på fältwäbeln låg.

"Jaså, du!" röt Stolts med förfärande röst,
som isande kylde den trolöfas bröst.
"Åh, ligg der!" Han gick, och drog tältdörr'n igen
om Anna och hennes förtrollande wän.

Och natten war icke på stuggor så rik
som brinnande tanken, när — blef som ett lif —
den ärlige Stolts sig åt stogen begaf
med önskan att nu ligga gömd i sin graf.

"Se, det war den lofwen och det war den tro,
"som hon swor mig ewigt till fröjd och till ro . . .

"So, nu ska wäl pojkarne grina och le —
"men, fan i min själ, om jag det tål att se!"

Ur gullröda skvarne morgonen gick . . .
Och Stolts, wid reweljen, med fasthet i stic
steg fram och sig ställde, dock slutet och stum,
i fältwäbelns trupp på sitt wanliga rum.

"Gif akt!" kommenderade fältwäbeln läckt,
och krigsmännens linia till rätning wardt sträckt.
Men Stolts, korporalen, stod trotsig och twär
med armarne stödda emot sitt gewär.

"Åh, stå ej, din dj . . . l, och glo under lugg!"
röt fältwäbeln häftigt, och lyfte till hugg
den blottade pampen med hånande min.
"Du nog skall bli mjukad din länge fanin!"

Men Stolts grep mustöten i blixtrande hast,
ett dräpflag han måttade . . . kolswen så brast.
"Betalt, som qwitteras — kom detta i håg!"
Och fältwäbeln rak-lång i stoftet der låg.

"Åh, Jesus — jo, nu har han just ställt det väl!"
 Gemensam war fasan, som flög i hwar själ.
 Och blef fördes Stolts till polismakten bort...
 men bleföre stulle han bli innan kort.

Små blommorna visnade natten blef lång,
 och tyst war i skogarne fåglarnes sång;
 men snart hade lifwet sin werling bestått,
 och sommarn log åter: ett år hade gått.

Och mötet stod åter på Arwalla hed,
 och gosarne swängde sig just med besked.
 Till arlebusering af konungen dömd,
 satt Stolts uti häktet, af Anna förglömd.

Hans moder till afsked besökt honom der.
 "Säg Anna att, liksom jag höll henne kär,
 "jag sweket förlåter!" så hade han sagt...
 Men sorgen den gamla i grafwen nu lagt.

"Hwad har jag väl länge att lefwa här för?
 "Jag dör ju så ärligt som krigsmannen bör
 "Försont med min Gud, vill jag ingenting mer
 "än att jag ej modfälld åt döden mig ger."

Den timma war inne, då qvällsolens brand,
 bebådade gången till främmande land,
 då windarne thstnadt från lekar och strid
 wid lifwets förwandling till slumrande frid.

Men trummorna hwirflade. Trupp efter trupp
 plutonwis från heden marscherade upp,
 formerade fyrkant mot skogsdungens brunn,
 en lefwande mur med förghyllning af styn.

Och träden och kullarne rundt der omkring
 bekläddes af folkstarens brofiga ring.
 Och Anna — fänhända bland mängden hon war
 och stod ibland gosarne smyckad och rar.

Der kom delikventen. Hans kind war väl blek,
 men ungdomens styrka i döden ej swel.
 Paradjädd emellan patrullen han gick
 med stadiga steg och med frimodig blick.

Kommando-ord ljödo: "På axel gewär!"
 Och lederna rätades längre i sär,
 när Stolts inom öppnade fyrkanten kom —
 och suckande wände sig folkstaren om.

Hans dödsdom var uppläst. Och solstrålen föll
med frid på hans anlet, som ännu behöll
sin manliga fasthet, der redo han stod
att offra åt jorden sitt lifswarma blod.

"Farväl, kammerater! För mig blef det kort:
"nu skils jag ifrån er, beredd att gå bort.
"Haf tack så, i gøfart, af hela min själ
"för troget kamratskap . . . och nu då farväl!"

Och fåfängt en hwar sökte hämma den tår,
som långs efter kinderna röjde sitt spår,
när Stolts fördes bort, lika lugn som han kom,
till grönständer bänken med kistan bakom.

Mustöterna stramlade; pipornas glans
sten dystert mot skarnes blodröda frans.
"Åh nej, ingen bindel!" Han satte sig ned,
och hjert-tecknet fästes på krigsmanna-sed.

"Rätt så, kammerater" . . . och stum blef hans röst:
den blixtrande böden flög in i hans bröst,
och ekot upprepade skotten på nytt;
tillbaka sjönk kroppen — hans själ hade flytt.

Och Anna — kanhända gaf hon till det skri,
som skar genom lusten . . . nu war det förbi.
Den tigande folkstaran skilde sig åt,
att wandra till hwila en hwar på sin stråt.

Men skuggorna widgades. Dagen förswann,
des sista belysning på molnwäggen brann.
Från lägret ljöd manskapets forum till bön —
och natten sig sänkte kring fältet och sjön.

